

Sipoon kunnan lausunto hyvinvointialueiden rahoituslainsäädännön muuttamisesta / Sibbo kommuns utlåtande om ändring av lagstiftning om välfärdsområdenas finansiering

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 09.03.2026 § 54

192/03.00/2026

Valmistelijat / Beredare: Kunnanjohtaja / Kommundirektör Mikael Grannas, mikael.grannas(at)sipoo.fi, ja/och Hallintopäällikkö / Förvaltningschef Aleksi Heikkilä, aleksi.heikkila(at)sipoo.fi

Lausuntopyyntö

Valtiovarainministeriö on 2.2.2026 toimittanut Sipoon kunnalle lausuntopyynnön (Dnro VN/13749/2025), jossa pyydetään lausuntoa luonnoksista hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta. Lausuntoja pyydetään muun muassa eräiltä kunnilta ja hyvinvointialueilta.

Lausunto pyydetään jättämään viimeistään 11.3.2026.

Ehdotetut lainsäädäntömuutokset

Lausuntopyynnön mukaan siinä tarkoitetulla hallituksen esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaiset hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittämisen kolmannen vaiheen muutokset sekä eräitä muita muutoksia, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2027.

Ehdotettuna muutoksena on ensinnäkin, että hyvinvointialueiden koko maan rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä huomioon otettavasta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta säädettäisiin vuosille 2027–2030 Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämään SOME-malliin perustuen. Kyseessä on teknisluontoinen päivitys.

Valtiontaloudellisen säästöjen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon vuosittaisesta palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon voimassa olevan lain 80 prosentin sijasta 60 prosenttia vuodesta 2027. Lisäksi palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevasta määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta ehdotetaan luovuttavaksi vuodesta 2028 lukien. Säästö ehdotetaan kohdennettavaksi kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia ehdotetaan kompensoitavaksi nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028. Tämä turvaisi lausuntopyynnön mukaan yhdenvertaisia palvelujen järjestämisen edellytyksiä niillä alueilla, joiden asukkaiden palvelutarve on korkea ja rahoitus kasvaa muita alueita hitaammin vähäisen väestönkasvun vuoksi.

Hyvinvointialuekohtaisen rahoituksen määräytymisen perusteena olevaa sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta ja kustannuksia kuvaavaa tarvetekijämallia päivitetäisiin THL:n tutkimukseen perustuen. Tarvetekijöiden ja niiden kertomien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja tarvetekijöihin

tehtäisiin eräitä tarkistuksia. Tässä vaiheessa ei vielä ehdoteta toteutettavaksi tarvetekijöitä tai tietopaimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Lisäksi muun kuin hyvinvointialueiden ostopalveluna tai palvelusetelinä rahoittaman yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

Palvelutarvekertoimien laskennassa käytettävän tietopohjan laadun turvaamiseksi selkiytettäisiin THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä. Lisäksi valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rahoituksen pohjana olevissa rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka muutoin vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

Saaristoisuutta koskevassa rahoituksen määräytymistekijässä otettaisiin huomioon saariston kehityksen edistämisestä annettuun lakiin ehdotettava uusi saaristoisen hyvinvointialueen määritelmä. Saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskorroin, jonka perusteella määritettäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

Siirtymätasausten porrastusta ehdotetaan muutettavaksi vuodesta 2027 lukien. Sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien porrastusta kasvatettaisiin vuosittain kymmenellä eurolla lisää asukasta kohden siten, että koko maan tasolla pysyväksi jäävien siirtymätasauksien määrä vähenisi neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä. Vastaava muutos porrastukseen tehtäisiin vuonna 2027 määräaikaisesti voimassa olevaan siirtymätasauslisän leikkaukseen.

Siirtymätasausten porrastusmuutos vähentäisi valtion rahoitettavaksi tulevaa osuutta siirtymätasauksista. Lisäksi siirtymätasausten valtion rahoitusosuudesta siirrettäisiin säästötoimenpiteenä hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 miljoonaa euroa vuonna 2028, 91 miljoonaa euroa vuonna 2029 ja 82 miljoonaa euroa vuodesta 2030. Valtion rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuun ottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi, laskennallisen rahoituksen kehitys huomioon ottaen.

Saariston kehityksen edistämisestä annetussa laissa säädettäisiin uudesta saaristoisen hyvinvointialueen määritelmästä ja saariston käsitteestä.

Esityksen aikataulu ja voimaantulo

Lausuntopyynnön mukaan esitysluonnoksessa on arvioitu hyvinvointialueiden rahoitukseen ehdotettavien muutosten vaikutuksia kokonaisuutena ja alueittain. Vaikutusarviot perustuvat tässä vaiheessa vuoden 2026 rahoitukseen. Vaikutusarviot päivitetään vuoden 2027 rahoituksen tasolle maaliskuussa saatavien aluekohtaisten tarvekertoimien tietojen perusteella. Mahdollisen lisälausuntoajan tarve arvioidaan tällöin riippuen vuoden 2027 rahoitukseen tulevien muutosten suuruudesta.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle huhtikuussa 2026. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Lisäksi annettaisiin valtioneuvoston asetus saaristoisista hyvinvointialueista.

Esityksen tavoitteet

Lausuntopyynnön mukaan esityksen tavoitteena on kehittää hyvinvointialueiden rahoitusmallia hallitusohjelman mukaisesti hallitusti ja ennakoivasti perustuslain mukaiset palvelut turvaten. Rahoitusmallia kehitettäisiin tutkimukseen perustuen siten, että rahoitus kohdentuisi alueille paremmin palvelujen järjestämisen edellytykset turvaten. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivityksessä huomioitaisiin tietopohjan luotettavuudessa havaitut ongelmat eikä tässä vaiheessa ehdotettaisi malliin tehtäväksi merkittäviä laajennuksia. Tietopohjan luotettavuuden parantamiseksi selkiytettäisiin myös virheiden korjaamista koskevaa sääntelyä.

Lisäksi esityksellä toteutettaisiin hallituksen kustannusten kasvun hillinnän tavoitteiden mukaisia säästötoimenpiteitä. Hyvinvointialueiden rahoitus muodostaa valtion talousarviosta noin kolmasosan, joten nykyisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa on lausuntopyynnön mukaan välttämätöntä kohdistaa säästöjä myös siihen. Rahoituslain mukainen hyvinvointialueiden valtion rahoitus on kasvanut vuosina 2023–2026 yhteensä noin neljällä miljardilla eurolla. Esityksessä arvioidaan muutosehdotusten vaikutuksia kokonaisuutena ja alueittain varmistaen, että säästötoimenpiteistä huolimatta asukkaiden peruspalvelut turvataan.

Saaristolain muuttamisen tavoitteena on tunnistaa saaristoisten hyvinvointialueiden keskeiset ominaispiirteet ja sitä kautta mahdollistaa kehityksen edistäminen Suomen saaristoisimmilla hyvinvointialueilla. Saaristoista hyvinvointialuetta määrittävien kriteerien pohjalta voitaisiin kohdistaa saaristoisuuteen perustuvaa rahoitusta ja mahdollisia muita saaristoisuuteen liittyviä toimia niille hyvinvointialueille, joilla saaristoisuus aiheuttaa erityishaasteita esimerkiksi palvelujen järjestämiselle.

Luonnos Sipoon kunnan lausunnoksi

Kunnanjohtaja on valmistellut luonnoksen Sipoon kunnan lausunnoksi asiassa. Luonnoksen valmistelussa on hyödynnetty muun muassa HUS-yhtymän antamaa lausuntoa sekä Uudenmaan liiton 16.2.2026 julkaisemaa tiedotetta, joka käsittää useiden uusmaalaisten kansanedustajien kannanoton lausuntopyynnön aiheeseen.

Myös eräiden muiden Uudellamaalla sijaitsevien kuntien lausuntoja ja kantoja on soveltuvin osin tarkasteltu valmistelussa.

Toimivalta

Puheena olevan lausunnon antamisesta päättää kunnanhallitus, koska kuntalain (410/2015) 39 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Lisäksi Sipoon kunnan hallintosäännön 26 §:n 4 momentin 22 kohdan perusteella kunnanhallitus päättää kunnan lausunnon antamisesta kunnan toimialaan kuuluvista, kunnan kannalta merkittävistä asioista.

Esityslistan liitteet

Esityslistan liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- Lausuntopyyntöaineisto (suomenkielinen);
- Uudenmaan liiton tiedote 16.2.2026, päivitetty 5.3.2026; ja
- Luonnos Sipoon kunnan lausunnoksi 4.3.2026.

Ruotsinkielinen lausuntopyyntöaineisto on saatavilla [Lausuntopalvelu.fi](https://lausuntopalvelu.fi)-sivustolla, jolla muiden toimijoiden jättämiä lausuntoja on myös luettavissa.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag

Kunnanhallitus päättää, että Sipoon kunta antaa lausunnon hyvinvointialueiden rahoituslainsäädännön muuttamisesta liitteenä olevan ehdotuksen mukaan.

Hallintopäällikkö määrätään jättämään lausunto.

Pykälä tarkastetaan välittömästi.

Kommunstyrelsen besluter att Sibbo kommun ger utlåtande om ändring av lagstiftning om välfärdsområdenas finansiering enligt bilagt förslag.

Förvaltningschef förordnas att lämna utlåtandet.

Paragrafen justeras omedelbart.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Pykälä tarkastettiin välittömästi.

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.

Paragrafen justerades omedelbart.

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Lausuntopyyntöaineisto

Liite Bilaga 2 - Uudenmaan liiton tiedote 16.2.2026, päivitetty 5.3.2026

Liite Bilaga 3 - Luonnos Sipoon kunnan lausunnoksi 4.3.2026